

Dyrektorzy naczelni ZWCh „Chemitex- Celwiskoza” w Jeleniej Górze

oraz Przedsiębiorstwa Modernizacji i Remontów „Chemitex”
Na podstawie dostępnych materiałów

6.06.2010 r. Panorama Jeleniej Góry

Dyrektorzy naczelni ZWCh „Chemitex-Celwiskoza” i PMiR „Chemitex”

1. Henryk Vogt
2. Stanisław Pallasek
3. Tadeusz Szymański
4. Jerzy Szczegodziński.
5. Antoni Lipiński
6. Stanisław Zalewski
7. Stanisław Bogusz
8. Kazimierz Łątka
9. Tadeusz Szociński

Po wojnie zakłady włókien sztucznych PRIX zostały przejęte przez władze polskie. Dokument o oficjalnym przejęciu fabryki został podpisany 15 października 1945 r.

W chwili przejścia cały teren zakładu przedstawiał obraz nadzwyczaj żałosny. Wokół fabryki stały liczne baraki zamieszkałe podczas wojny przez robotników, spędzonych tutaj przez Niemców z krajów okupowanych oraz więźniów filii obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Zabudowania

fabryczne były w znacznym stopniu zniszczone, pozbawione maszyn i urządzeń produkcyjnych.

Rząd Polski przywiązywał dużą wagę do odbudowy i uruchomienia produkcji tego zakładu, świadczy o tym fakt podjęcia przez Radę Ministrów w listopadzie 1945 r. uchwały o odbudowie fabryki włókien sztucznych w Jeleniej Górze. Wkrótce po tym jeszcze w listopadzie sporządzony został akt erekcyjny o utworzeniu z Zakładów Celulozowych i Zakładów Włókien Sztucznych przedsiębiorstwa

pod nazwą Dolnośląskie Zakłady Włókien Sztucznych w Jeleniej Górze. Oba zakłady dotychczas rozdzielał wysoki płot z drutu kolczastego.

Pierwszym dyrektorem został mianowany dotychczasowy dyrektor Zakładów w Budowie inż. Henryk Vogt, który przyjechał ze Szczecina na początku września 1950 r. W czasie wojny przez dłuższy czas był w obozie koncentracyjnym Miranda de Ebro w Hiszpanii. Niedaleko od obozu budowano zakład włókien sztucznych. Po przyjeździe do Jeleniej Góry w resztkach dokumentacji po koncernie PHRIX odnalazł fragmenty projektów Zakładów Miranda de Ebro. Okazało się, że to PHRIX budował w Hiszpanii, a Fabryka Maszyn Papierniczych w Cieplicach była dostawcą części urządzeń. W magazynach zakładu w Cieplicach znaleziono zapakowane i zaadresowane do Hiszpanii gotowe urządzenia, które potem wykorzystano w naszym zakładzie.

Wówczas stojące obok siebie Zakłady Celulozowe podlegały pod Przemysł Papierniczy, w 1951 r. ten nonsens gospodarczy zlikwidowano i włączono „Celulozownię” do „Wiskozy”. Przy podpisywaniu protokołu zjednoczenia tych organizacji wyszła sprawa nazwy połączonego zakładu. **„Przyszło mi wówczas do głowy – mówił inż. Vogt – sprytnie słowo „CELWISKOZA” i tak zostałem Ojcem Chrzesnym Kombinat”**.

W wyniku intensywnych prac badawczych, wreszcie w nocy z 14 na 15 października 1952 r. otrzymano sztuczne włókno.

Z dniem 1 kwietnia 1953 r. przestała formalnie istnieć Dyrekcja Budowy i utworzone zostało przedsiębiorstwo pod nazwą Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych (Celwiskoza), w skład którego weszły wszystkie cztery zakłady: Wytwórnia Celulozy, Wytwórnia Włókien Wiskozowych, Wytwórnia Stilonu i Wytwórnia Energetyczna (2 ostatnie powstały w międzyczasie).

Po uruchomieniu produkcji włókien ciętych w Wytwórni „B” dyr. Henryk Vogt przeniesiony został do zakładu w Oświęcimiu pod Krakowem.

Wcześniej w 1953 r. razem z żoną Izabelą oraz innymi pracownikami zakładu, powołali gazetę zakładową „Wspólny Cel” i rozpoczęli wydawanie. Pierwszy egzemplarz ukazał się 12 lipca tego roku. Był

to tygodnik, który wówczas wykładano na obu portierniach zakładu i wieszano egzemplarze pod arkadami budynku dyrekcji.

Trudne warunki pracy sprawiły, że często następowały zmiany dyrekcji. Następni dyrektorzy to: Stanisław Pallasek, Tadeusz Szymański i Jerzy Szczegodziński.

Od 1 stycznia 1958 r. naczelnym zostaje inż. Antoni Lipiński (wcześniej naczelny inżynier), w tym czasie nastąpił najbardziej dynamiczny rozwój zakładu. Zakład stawał się popularny w kraju i za granicą.

Inż. Antoni Lipiński

Inż. Stanisław Zalewski

Dyrektor naczelny Celwiskozy inż. Stanisław Zalewski i zastępca dyrektora do spraw technicznych naczelny inżynier Antoni Lipiński

1 grudnia 1963 r. stanowisko dyrektora naczelnego obejmuje inż. Stanisław Zalewski, a stanowisko naczelnego inżyniera ponownie obejmuje inż. Antoni Lipiński.

Zakład w dalszym ciągu dynamicznie się rozwijał z małymi trudnościami. Zadbane też o BHP pracowników i warunki socjalne. Budowano żłobki, przedszkola, ośrodki kolonijne i wczasowe oraz budynki mieszkalne. W zakładzie powstały różne sekcje rozrywki m.in. PTTK, Foto-Klub, PZW, Klub Filatelistyczny i sekcje sportowe, stwo-

rzono też ogrody działkowe. Pracowników dowożono do zakładów własnym transportem autobusowym.

Mgr Stanisław Bogusz

W 1969 r. stanowisko dyrektora naczelnego Celwiskozy obejmuje mgr Stanisław Bogusz i piastuje je do maja 1989 r. Do Celwiskozy przybył 13.03.1954 r. z nakazem pracy po ukończeniu Wyższej Szkoły Ekonomicznej we Wrocławiu. Zaczął pracę w dziale zatrudnienia, potem w dziale organizacji i zarządzania. W latach 1962-69 był zastępcą dyrektora zakładu.

Mgr Stanisław Bogusz był wielkim patriotą, kombinat i pracujący w nim ludzie był najważniejszym jego celem, jego życiem. Był najdłużej urzędującym dyrektorem. Miał swoje plany przekształcenia zakładu szkodliwego dla środowiska w zakład przyjazny dla przyrody i ludzi.

**Od lewej siedzą: mgr Robert Baciór, Jerzy Falborski,
dyr. nacz. Stanisław Bogusz i Roman Smoleński**

Mgr Kazimierz Łątka

Z dniem 8 czerwca 1989 r. na stanowisko dyrektora naczelnego Celwiskozy, w wyniku konkursu, powołano mgr Kazimierza Łątkę. Funkcje tą pełnił do 31 grudnia 1989 r., do chwili likwidacji zakładu.

Po likwidacji ZWCh Chemitex-Celwiskoza utworzono nowy zakład pod nazwą Zakłady Chemiczne JEL-CHEM S.A. w Jeleniej Górze.

Mgr inż. Tadeusz Szociński

BRATNIE PRZEDSIĘBIORSTWO

Powstawanie i uruchamianie Kombinatu Zakładów Włókien Sztucznych „Chemitex Celwiskoza” w Jeleniej Górze stworzyło konieczność utworzenia własnej komórki wykonawczej w rozwoju tego przedsiębiorstwa. Powołano Samodzielny Oddział Wykonawstwa Inwestycji, który wykonywał prace nie typowe dla zakładu, a

na które trudno było znaleźć wykonawców. SOWI powołano 1 stycznia 1952 r., pierwszym jej kierownikiem został Wojciech Miler, wówczas stan załogi tego oddziału wynosił 624 pracowników. W roku 1953 zmniejszyła się ilość pracowników, a Wojciecha Milera zastąpił Emil Gancarz. Załoga tego oddziału zajmowała się montażem urządzeń technologicznych kombinatu. Rok 1958 przyniósł reorganizację oddziału, powołano dział budowlany, który przejął wiele robót budowlanych w Celwiskozie.

Mgr inż. Tadeusz Szociński pracę w SOWI podjął w 1963 roku na stanowisku zastępcy kierownika Oddziału. W tym okresie pracownicy wykonywali wiele cennych robót dla włókienniczego kombinatu. Rozpoczęto budowę fundamentów pod 152 m żelbetonowy komin wentylacyjny. Z budową komina ściśle wiązała się budowa wentylatorów do wymiany powietrza znad maszyn włókienniczych, które zaprojektowano i stworzono po raz pierwszy w naszym kraju. SOWI stało się jednostką zdolną wykonywać różne całkowicie nowe obiekty od fundamentów poczynając, a na instalacjach technologicznych kończąc. Po odejściu na emeryturę kierownika E. Gancarza jego stanowisko przejął Józef Żach, a następnie mgr inż. Józef Drzewicki. W tym okresie nastą-

piło natężenie prac inwestycyjnych. Powstały budynki mieszkalne dla spółdzielni „Sudety” i przy ul. T. Zana, później przy ul. Wyspiańskiego w Jeleniej Górze. Pobudowano stację paliw w zakładzie, stołówkę i ośrodek wczasów rodzinnych w Sosnowce.

W dniu 1 lipca 1977 r. po 25 latach owocnej współpracy z ZWCh „Chemitex Celwiskoza” zlikwidowano Samodzielny Oddział Wykonawstwa Inwestycji. Na jego bazie powstało Państwowe Przedsiębiorstwo Modernizacji i Remontów Przemysłu Włókien Chemicznych „Chemitex” z dyrekcją w Jeleniej Górze (PMiR). W skład przedsiębiorstwa weszły: SOWI wrocławskich, szczecińskich i łódzkich Zakładów Włókien Chemicznych. Naczelnym dyrektorem nowego przedsiębiorstwa został dotychczasowy kierownik SOWI mgr inż. Tadeusz Szociński. Współpraca tych zakładów dalej trwała. PMiR pobudowało cztery domy mieszkalne przy ul. Norwida, dla załogi ośrodki wczasowe nad morzem w Sarbinowie i Ustce. Zbudowano magistralę ciepłowniczą dla ogrzewania w mieście urzędowych budynków i mieszkań pracowników. Ta korzystna współpraca zakończyła się z chwilą zamknięcia ZWCH „Chemitex Celwiskoza” w Jeleniej Górze w dniu 31 grudnia 1989 r.

Materiały na temat SOWI i PMiR można znaleźć w elektronicznych wydaniach gazety zakładowej „Wspólny Cel” na stronach Książnicy Karkonoskiej oraz będą zawarte w książce „Wspomnienia z Karkonoszy” Zbigniewa Adamskiego.

**red. Zbigniew Adamski
przy współpracy z mgr Zofią Wąsik-Adamską**